

پیش نیازهای ادبی حمدءاول قرآن کریم

مؤلف:

ابوطالب نصیری

با همکاری:

مجتبی یوسفی

محمد کریمی

احسان دویزند

سید محمد جواد حسینی

سرشناسه: نصیری، ابوطالب، ۱۳۶۰ -
 عنوان و نام پدیدآور: پیش نیازهای ادبی جز اول قرآن کریم/مؤلف ابوطالب
 نصیری، یا همکاری مجتبی یوسفی... (و دیگران).
 مشخصات نشر: قم: مشهور، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری: ۳۶۰ ص.؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
 شابک: ۰-۳۸۶-۵۳۸-۹۶۴-۹۷۸ : ۱۸۰۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرست نویسی: قیفا
 یادداشت: با همکاری مجتبی یوسفی، محمد کریمی، احسان دوبرند، سیدمحمدجواد حسینی.
 یادداشت: کتابنامه: ص. ۳۵۶.
 موضوع: قرآن، جزء ۱ -- مسائل ادبی
 شناسه افزوده: یوسفی، مجتبی
 رده بندی کنگره: ۹۱۳۹۴ پ ۶ / BP۸۲/۲
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۳
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۹۶۷۳۵

انتشارات مشهور

پیش نیازهای ادبی جز اول قرآن کریم

مؤلف:	ابوطالب نصیری
ناشر:	مشهور
شمارگان:	۲۰۰۰
نوبت چاپ:	اول ۱۳۹۴
چاپ:	انصار المهدی
قیمت:	۱۸۰۰۰ تومان
شابک:	۰-۳۸۶-۵۳۸-۹۶۴-۹۷۸

« حق چاپ محفوظ است. »

دفتر فروش:

انتشارات مشهور

قم: خیابان ارم/ پاساژ قدس/ طبقه پایین/ پلاک ۵

تلفن: ۳۷۷۴۷۱۴۶۲ - ۳۷۷۴۶۸۰۶ - ۰۲۵

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	مقدمه مؤلف
۱۴	سخنی پیرامون قرآن
۱۵	سوره مبارکه فاتحه الكتاب / آیه ۱
۱۷	سوره مبارکه فاتحه الكتاب / آیه ۲
۲۰	سوره مبارکه فاتحه الكتاب / آیه ۳
۲۱	سوره مبارکه فاتحه الكتاب / آیه ۴
۲۳	سوره مبارکه فاتحه الكتاب / آیه ۵
۲۵	سوره مبارکه فاتحه الكتاب / آیه ۶
۲۷	سوره مبارکه فاتحه الكتاب / آیه ۷
۲۹	سوره مبارکه بقره / آیه ۱
۳۲	سوره مبارکه بقره / آیه ۲
۳۴	سوره مبارکه بقره / آیه ۳
۳۷	سوره مبارکه بقره / آیه ۴
۳۹	سوره مبارکه بقره / آیه ۵
۴۱	سوره مبارکه بقره / آیه ۶
۴۳	سوره مبارکه بقره / آیه ۷
۴۶	سوره مبارکه بقره / آیه ۸
۴۸	سوره مبارکه بقره / آیه ۹
۵۱	سوره مبارکه بقره / آیه ۱۰
۵۳	سوره مبارکه بقره / آیه ۱۱

۵۵	سورة مباركة بقره / آیه ۱۲
۵۶	سورة مباركة بقره / آیه ۱۳
۵۸	سورة مباركة بقره / آیه ۱۴
۶۰	سورة مباركة بقره / آیه ۱۵
۶۲	سورة مباركة بقره / آیه ۱۶
۶۵	سورة مباركة بقره / آیه ۱۷
۷۰	سورة مباركة بقره / آیه ۱۸
۷۲	سورة مباركة بقره / آیه ۱۹
۷۶	سورة مباركة بقره / آیه ۲۰
۷۹	سورة مباركة بقره / آیه ۲۱
۸۱	سورة مباركة بقره / آیه ۲۲
۸۵	سورة مباركة بقره / آیه ۲۳
۸۸	سورة مباركة بقره / آیه ۲۴
۹۰	سورة مباركة بقره / آیه ۲۵
۹۴	سورة مباركة بقره / آیه ۲۶
۹۸	سورة مباركة بقره / آیه ۲۷
۱۰۱	سورة مباركة بقره / آیه ۲۸
۱۰۳	سورة مباركة بقره / آیه ۲۹
۱۰۶	سورة مباركة بقره / آیه ۳۰
۱۱۰	سورة مباركة بقره / آیه ۳۱
۱۱۲	سورة مباركة بقره / آیه ۳۲
۱۱۴	سورة مباركة بقره / آیه ۳۳
۱۱۶	سورة مباركة بقره / آیه ۳۴
۱۱۸	سورة مباركة بقره / آیه ۳۵
۱۲۱	سورة مباركة بقره / آیه ۳۶
۱۲۴	سورة مباركة بقره / آیه ۳۷
۱۲۶	سورة مباركة بقره / آیه ۳۸

۱۲۹	سورة مباركة بقره / آية ۳۹
۱۳۱	سورة مباركة بقره / آية ۴۰
۱۳۴	سورة مباركة بقره / آية ۴۱
۱۳۷	سورة مباركة بقره / آية ۴۲
۱۳۹	سورة مباركة بقره / آية ۴۳
۱۴۰	سورة مباركة بقره / آية ۴۴
۱۴۲	سورة مباركة بقره / آية ۴۵
۱۴۵	سورة مباركة بقره / آية ۴۶
۱۴۷	سورة مباركة بقره / آية ۴۷
۱۴۸	سورة مباركة بقره / آية ۴۸
۱۵۰	سورة مباركة بقره / آية ۴۹
۱۵۳	سورة مباركة بقره / آية ۵۰
۱۵۵	سورة مباركة بقره / آية ۵۱
۱۵۷	سورة مباركة بقره / آية ۵۲
۱۵۸	سورة مباركة بقره / آية ۵۳
۱۶۰	سورة مباركة بقره / آية ۵۴
۱۶۲	سورة مباركة بقره / آية ۵۵
۱۶۴	سورة مباركة بقره / آية ۵۶
۱۶۵	سورة مباركة بقره / آية ۵۷
۱۶۷	سورة مباركة بقره / آية ۵۸
۱۶۹	سورة مباركة بقره / آية ۵۹
۱۷۲	سورة مباركة بقره / آية ۶۰
۱۷۵	سورة مباركة بقره / آية ۶۱
۱۷۹	سورة مباركة بقره / آية ۶۲
۱۸۱	سورة مباركة بقره / آية ۶۳
۱۸۳	سورة مباركة بقره / آية ۶۴
۱۸۴	سورة مباركة بقره / آية ۶۵

۱۸۶	سورة مباركة بقره / آیه ۶۶
۱۸۸	سورة مباركة بقره / آیه ۶۷
۱۹۱	سورة مباركة بقره / آیه ۶۸
۱۹۴	سورة مباركة بقره / آیه ۶۹
۱۹۶	سورة مباركة بقره / آیه ۷۰
۱۹۸	سورة مباركة بقره / آیه ۷۱
۲۰۱	سورة مباركة بقره / آیه ۷۲
۲۰۳	سورة مباركة بقره / آیه ۷۳
۲۰۵	سورة مباركة بقره / آیه ۷۴
۲۰۹	سورة مباركة بقره / آیه ۷۵
۲۱۱	سورة مباركة بقره / آیه ۷۶
۲۱۳	سورة مباركة بقره / آیه ۷۷
۲۱۴	سورة مباركة بقره / آیه ۷۸
۲۱۶	سورة مباركة بقره / آیه ۷۹
۲۱۹	سورة مباركة بقره / آیه ۸۰
۲۲۱	سورة مباركة بقره / آیه ۸۱
۲۲۳	سورة مباركة بقره / آیه ۸۲
۲۲۴	سورة مباركة بقره / آیه ۸۳
۲۲۸	سورة مباركة بقره / آیه ۸۴
۲۳۰	سورة مباركة بقره / آیه ۸۵
۲۳۵	سورة مباركة بقره / آیه ۸۶
۲۳۶	سورة مباركة بقره / آیه ۸۷
۲۴۰	سورة مباركة بقره / آیه ۸۸
۲۴۲	سورة مباركة بقره / آیه ۸۹
۲۴۵	سورة مباركة بقره / آیه ۹۰
۲۴۸	سورة مباركة بقره / آیه ۹۱
۲۵۰	سورة مباركة بقره / آیه ۹۲

۲۵۱	سورة مباركة بقره / آية ۹۳
۲۵۴	سورة مباركة بقره / آية ۹۴
۲۵۶	سورة مباركة بقره / آية ۹۵
۲۵۸	سورة مباركة بقره / آية ۹۶
۲۶۱	سورة مباركة بقره / آية ۹۷
۲۶۳	سورة مباركة بقره / آية ۹۸
۲۶۴	سورة مباركة بقره / آية ۹۹
۲۶۵	سورة مباركة بقره / آية ۱۰۰
۲۶۶	سورة مباركة بقره / آية ۱۰۱
۲۶۸	سورة مباركة بقره / آية ۱۰۲
۲۷۳	سورة مباركة بقره / آية ۱۰۳
۲۷۴	سورة مباركة بقره / آية ۱۰۴
۲۷۶	سورة مباركة بقره / آية ۱۰۵
۲۷۸	سورة مباركة بقره / آية ۱۰۶
۲۸۰	سورة مباركة بقره / آية ۱۰۷
۲۸۲	سورة مباركة بقره / آية ۱۰۸
۲۸۴	سورة مباركة بقره / آية ۱۰۹
۲۸۷	سورة مباركة بقره / آية ۱۱۰
۲۸۹	سورة مباركة بقره / آية ۱۱۱
۲۹۱	سورة مباركة بقره / آية ۱۱۲
۲۹۳	سورة مباركة بقره / آية ۱۱۳
۲۹۵	سورة مباركة بقره / آية ۱۱۴
۲۹۷	سورة مباركة بقره / آية ۱۱۵
۲۹۹	سورة مباركة بقره / آية ۱۱۶
۳۰۱	سورة مباركة بقره / آية ۱۱۷
۳۰۴	سورة مباركة بقره / آية ۱۱۸
۳۰۶	سورة مباركة بقره / آية ۱۱۹

۳۰۷	سورة مباركة بقره / آیه ۱۲۰
۳۱۰	سورة مباركة بقره / آیه ۱۲۱
۳۱۲	سورة مباركة بقره / آیه ۱۲۲
۳۱۳	سورة مباركة بقره / آیه ۱۲۳
۳۱۵	سورة مباركة بقره / آیه ۱۲۴
۳۱۹	سورة مباركة بقره / آیه ۱۲۵
۳۲۳	سورة مباركة بقره / آیه ۱۲۶
۳۲۶	سورة مباركة بقره / آیه ۱۲۷
۳۲۸	سورة مباركة بقره / آیه ۱۲۸
۳۳۱	سورة مباركة بقره / آیه ۱۲۹
۳۳۳	سورة مباركة بقره / آیه ۱۳۰
۳۳۵	سورة مباركة بقره / آیه ۱۳۱
۳۳۶	سورة مباركة بقره / آیه ۱۳۲
۳۳۸	سورة مباركة بقره / آیه ۱۳۳
۳۴۰	سورة مباركة بقره / آیه ۱۳۴
۳۴۲	سورة مباركة بقره / آیه ۱۳۵
۳۴۴	سورة مباركة بقره / آیه ۱۳۶
۳۴۶	سورة مباركة بقره / آیه ۱۳۷
۳۴۸	سورة مباركة بقره / آیه ۱۳۸
۳۵۰	سورة مباركة بقره / آیه ۱۳۹
۳۵۲	سورة مباركة بقره / آیه ۱۴۰
۳۵۴	سورة مباركة بقره / آیه ۱۴۱
۳۵۶	کتابنامه

مقدمه مؤلف

حمد بی بدایت، پروردگار علیمی را باید و مدح بی نهایت، آفریدگار حکیمی را شاید که زندگی تنها او را پاید و روزی ما جز از جانب او نیاید و بدبخت، کسی است که پیشانی بر آستان بی نیازش نَساید.

از دست و زبان که برآید کز عهده شکرش به درآید

و سلام این حقیر بی نشان و نام و درود بر خواسته از عمق وجود بر پیامبر اعظم و اشرف مخلوقات عالم و برترین اولاد آدم، حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم و آل بی مثال و خاندان آراسته به کمال او که مقتدای اهل بینش و پیشوای اصحاب دانش و علت غائیة آفرینش اند؛ آن‌ها را کرامات بسیار و برکات بی شمار است و زبان از بیان فضائل ایشان، قاصر و لسان در ذکر خوبی‌های آنان، فاطر است.

ص هزاران آفرین بر جانشان جمله عالم، ریزه خوار خوانشان

و نفرین همه ساکنان زمین و آسمان به شماره قطره‌های باران و به تعداد ریگ‌های بیابان بر دشمنان کینه‌توز و بدخواهان سیه‌روز این دامن، همگی کر و کور و از رحمت خدا دورند.

انگیزه تألیف:

مدتها بود که نگارنده درصدد بودم قدمی در جهت آشنایی بیشتر مردم به‌ویژه اهل علم و طلب و دانش‌پژوهان محترم با قرآن کریم بردارم و دغدغه‌ام پدید آمدن اثری بود که مطالعه آن، زمینه را برای فهم بهتر این کتاب آسمانی فراهم نماید.

چنانکه می‌دانید این سخن در میان طلب، معروف و فراگیر است:

«صرف و نحو – و عموماً ادبیات^۱ – وسیله است نه هدف»

به عبارت دقیق‌تر: «ادبیات، علم آلی (مقدمی) است نه علم اصلی (اخری)»^۲

این سخن کاملاً صحیح است چون ادبیات، مقصود بالغیر و ابزار فهم برخی علوم از جمله فهم بهتر قرآن کریم است.

بنده آرزو داشتم که پیش‌نیازهای ادبی یادگیری این کتاب ارزشمند را گردآوری نماید و آن دغدغه و این آرزو مرا بر آن داشت که قدم در این وادی بگذارم گرچه میدانم که عرصه سیمرغ، جولانگاه مگسی چون حقیر نیست.

۱. مراد از ادبیات در اینجا صرف، نحو، لغت، معنای، بیان و بدیع است.

۲. علم آلی مقصود لذاته نیست و برای کار برد در علم دیگری تدوین شده است ولی علم اصلی مقصود لذاته هست و غرض تدوین به خود آن تلقی گرفته اگر چه ممکن است در دانش‌های دیگر نیز مورد استفاده قرار بگیرد. (منطق ۱ ص ۳۳، منطق تونی ص ۴).

روش کار:

چون اعتقاد دارم که کارهای گروهی دارای برکات فراوانی است^۱ در بهار سال ۱۳۹۰ ش قصدم را با برخی از طلاب محترم حوزه علمیه قزوین در میان گذاشتم و مورد استقبال آن عزیزان واقع شد و از تیر ماه^۲ همان سال، کار به صورت گروهی آغاز شد به این صورت که بنده ابتداء، مباحث دشوار ادبی در جزء اول را به عنوان سؤال طرح نموده و در اختیار آنان قرار دادم و منابعی را نیز معرفی کردم و به طور مرتب بر پیشرفت کار آن‌ها نظارت نمودم. بعد از پایان این مرحله احساس کردم مطالب جمع آوری شده کامل نیست؛ سوالات دیگری را طرح نمودم و کار، مانند مرحله قبلی پی گیری شد و در پایان به همراه دوستان، تنقید و تمجید و مطالب جدیدی را اضافه کردیم و بعد از تمام شدن جزء اول به تنقیح و حذف زوائد و بازنویس پرداختیم و در مراحل تایپ و بازنویسی نیز اصلاحاتی انجام دادم.

ویژگی‌های کتاب حاضر:

۱. تنظیم مباحث هر آیه در سه بخش جداگانه
 ۲. بررسی ترجمه‌ها، گواگون^۳ اگان قرآن و انتخاب بهترین‌ها
 ۳. اجتناب از طرح مطالب آسان
 ۴. بهره‌مندی از منابع معتبر فائوان^۴ تعیین ساختار و نقش کلمات قرآنی
 ۵. استفاده از نظر جمعی
- و...

درخواست یاری:

از خوانندگان محترم خواهشمندم در صورت برخورد با اشتباه، مرا در جریان امر قرار دهند چرا که بشر در محل سہو و نسیان و قلم در معرض لغزش و طغیان است و هیچ کس بشر را خالی از عیب نیست. همکاری اساتید محترم و طلاب بزرگوار و دانشجویان عزیز در این زمینه را ارج می‌بهم.

۱. بسیاری از بزرگان بر کار جمعی و گروهی در تحقیقات علمی تأکید کرده‌اند. به دو نمونه توجه فرمایید:

الف- مقام معظم رهبری می‌فرماید: تحقیق گروهی مطمئن تر از تحقیق فردی است. (شیوه های تحصیل و تدریس در حوزه های علمیه ص ۱۰۳) ب- آیت الله العظمی مکارم شیرازی می‌فرماید: توصیه می‌کنم که همه عزیزان تا می‌توانند کار جمعی را بر کار فردی مقدم بدانند. (حیات پر برکت ص ۲۰۴)

۲. درخواست نگارنده، این است که طلاب محترم، کارهای کلان تحقیقی را در تعطیلات به ویژه تابستان انجام دهند و در ایام تحصیل، تمام توان خود را در جهت فهم دروس نظام آموزشی به کار گیرند.

تقدیر و سپاس:

در پایان از همه عزیزانی که مرا در مراحل آماده‌سازی این اثر یاری نمودند تشکر و قدردانی می‌نمایم و سربلندی همه آنان را از خداوند خواستارم و اعتراف می‌کنم که اگر کمک آنان نبود کار به اینجا نمی‌انجامید، به‌ویژه از حضرت آیت‌الله حاج شیخ هادی باریک‌بین حفظه الله تعالی به پاس حمایت‌های پدرا نه. لازم می‌بینم از حمایت قابل تقدیر ایشان در انتشار کتاب «ماء معین»^۱ نیز سپاس‌گزاری نمایم.

ابوطالب نصیری

۱۳۹۳/۱۲/۱۳